

1886-os londoni Liszt-relikviák múzeumunk kiállításán

A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Liszt Ferenc Emlékmúzeuma két értékes Liszt emléktárgyat kapott Malcolm Binns zongoraművésztől, amelyek Liszt életében, utolsó angliai útja alatt készültek. A műtárgyak az 2024. októberi Liszt születésnapjára megnyitásként kerültek nyilvános bemutatásra, majd a múzeum állandó kiállításába kerültek be. Az egyik ajándéktárgy Edgar Boehm 1886-ban Lisztről készített életnagyságú festett gipsz mellszobra, amely a bemutató óta a múzeum szalonját ékesíti.

Edgar Boehm: Liszt Ferenc mellszobra, 1886. április. *Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont, Pl. 159.*

Liszt kabátján a gomblyukban kitüntetései összefűzve lógnak, ahogyan ezt a jubileumi 1873-as fényképén is látjuk.

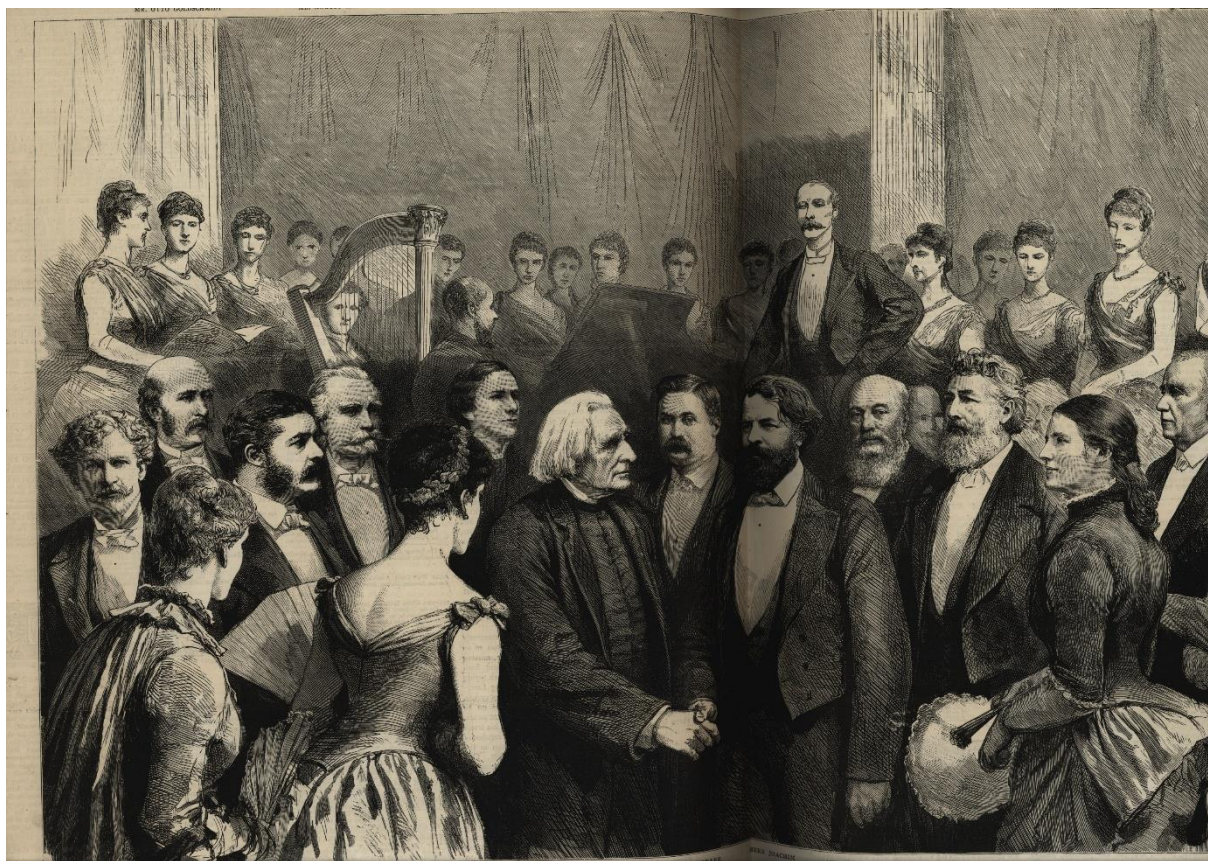

Liszt Ferenc fényképe 1873, *Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont, F 7.*

A szobor keletkezésének története

Liszt Ferenc mintegy négy hónappal halála előtt, 1886. április 3-án kezdte el utolsó angliai látogatását, amely április 20-ig tartott. Londoni tartózkodása alatt végig Henry Littleton, (1823-1888) a Novello & Co. kiadó vezetőjének vendégszeretetét élvezte. Látogatásának egyik célja és fénypontja volt a *Szent Erzsébet legendája* oratóriumának londoni bemutatója április 6-án, amely a Novello Oratórium-hangversenyek sorozatában hangzott el a St. James's Hallban, a fiatal skót karmester, Alexander Mackenzi vezényletével. A bemutató előtt Liszt még ellátogatott a Királyi Zeneakadémiára, ahol az újonnan alapított Liszt-ösztöndíj avatóünnepségére érkezett. A tiszteletére rendezett koncert után maga is játszott a diákoknak. A hangversenyt megismételték április 17-én a Chrystal Palace-ban, amely a kortársak szerint még az első előadás sikerét is felülmúlta. Liszt április 7-én meglátogatta Viktória királynőt windsori kastélyában, és koncertet is adott tiszteletére. A királynő naplójegyzetében fennmaradt

a látogatás eseménye: Liszt játszott neki, ő pedig megajándékozta saját márványszobrával, amelyet Edgar Boehm készített. A királynő naplójegyzete megőrizte azt is, hogy mielőtt Liszt elhagyja Angliát, Boehm szobrot fog készíteni róla. Liszt és Boehm a szobor mintázása előtt is találkoztak már, a nevezetes estélyen, amikor Liszt és Joahim József nyilvánosan, nagyszámú művésztalálkozó során is békejobbot nyújtottak egymásnak. Joahim már több évtizede szembeszállt Liszt újító stílusával, támadta az új német iskola műveit, köztük Liszt kompozícióit is, Brahms és a konzervatív romantikus stílus odaadó híve lett. 1886 elején azonban megbánta Liszttel szemben tanúsított ellenséges hozzáállását, először Liszt otthonában követte meg, és mivel Liszt a rá jellemző nagylelkűséggel azonnal, mint legjobb régi barátot fogadta, a kiengesztelődés nyilvánosan is megtörtént április 8-án a Grosvenor Gallery-ben tartott 400 fős fogadáson, amelyet Liszt tiszteletére rendeztek. A vendégek között ott volt Edgar Boehm is, ahogyan ezt a korabeli angol folyóirat, a *The Graphic* megörökítette.

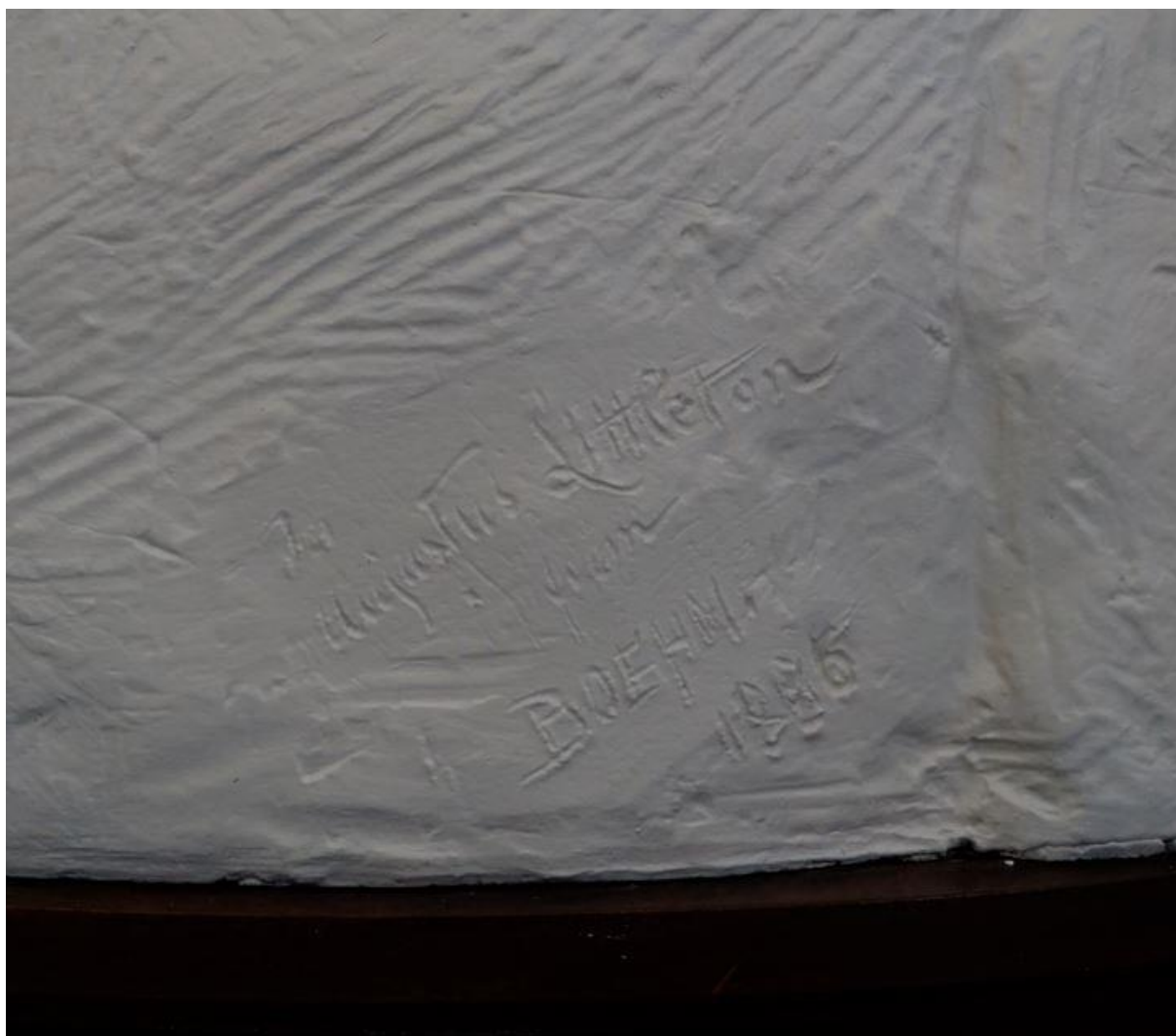

The Graphics, 1886. április LFZE Liszt Ferenc Kutatókönyvtár

Liszt április 18-án, tanítványa, Walter Bache és felesége kíséretében felkereste Boehm műhelyét, és a művész szobrot készített róla, amelynek egyik eredeti példánya került hozzánk.

Az angol irodalom szerint a szoborból több eredeti példány is készült. Egy példány a Royal Academy of Music tulajdonában van, a leírásuk szerint a terrakotta változat a Grosvenor Képtárban volt kiállítva 1886-ban, a márványból készült változat 1887-ben készült, ugyanitt állították ki, majd magángyűjteményben jegyezték fel. A korból több gipszmásolatot ismerünk, amelyek egymástól egy kissé különböznek. A Royal Academy of Music leltárkönyve szerint a náluk lévő példány az egyik gipszmásolat, és a Novello kiadó ajándékozta az intézménynek 1886-ban. A leírások szerint három példány a Victoria és Albert Múzeumban tulajdonában van, de az ajándékozott mellszobor egy másodpéldánya megtalálható a londoni Fenton House Múzeumban is.

A budapesti Liszt Múzeumnak ajándékozott szobor hátoldalán bevésve található a művész neve és dátum (Boehm, 1886), valamint az ajánlás, amely Augustus Littletonnak szól.

A Liszt-szobor hátoldalán az ajánlás és a datálás , *Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont, Pl. 159.*

A szobrot megtekintő szakemberek szerint a mérési pontok arra engednek következtetni, hogy ennek a szobornak alapján készült el a márvány változat. Augustus Littleton Henry Littleton fia volt, aki fiatalon bekapcsolódott a kiadói cég munkáiba, és 1877-ben teljesen önálló területként megkapta édesapjától a Novello cég kiadványainak nyomtatása és a könyvkötészete feladatát, majd 10 évvel később, 1887-ben, édesapja visszavonulása után bátyjával, Alfred Henry Littletonnal együtt átvette a cég irányítását.

A Lisztről készült nagyszabású fénykép a kapott információ szerint szintén Liszt utolsó angliai útja alatt készült 1886. áprilisában, jelenleg a Liszt Múzeum háló-dolgozószobájának szemközti, hosszanti falán látható.

Liszt Ferenc fotója, 1886. április, *Liszt Ferenc Emlékmúzeum és Kutatóközpont, F*

A szobor restaurálását Solti András szobrászművésznek, a fotó restaurálását Bősze Tímea restaurátornak köszönjük.

A szobrász

A magyar elődöktől származó Edgar Böhm Bécsben született 1834-ben.

Edgar Boehm (1834- 1890), 1883.

forrás: <https://www.meisterdrucke.ie/fine-art-prints/Lock-and-Whitfield/740841/Joseph-Edgar-Boehm,-RA,-British-sculptor.html>

Tanulmányait Bécsben és Londonban végezte. Eredetileg érmeket készített, az 1862-es bécsi kiállításon olyan nagy sikere volt, hogy elhatározta, szobrászattal is fog foglalkozni. Londonba települt át, és elsősorban portrékat készített neves angol személyiségekről. 1869-ben márványból elkészítette Viktória királynő életnagyságú szobrát a Windsori kastély számára.

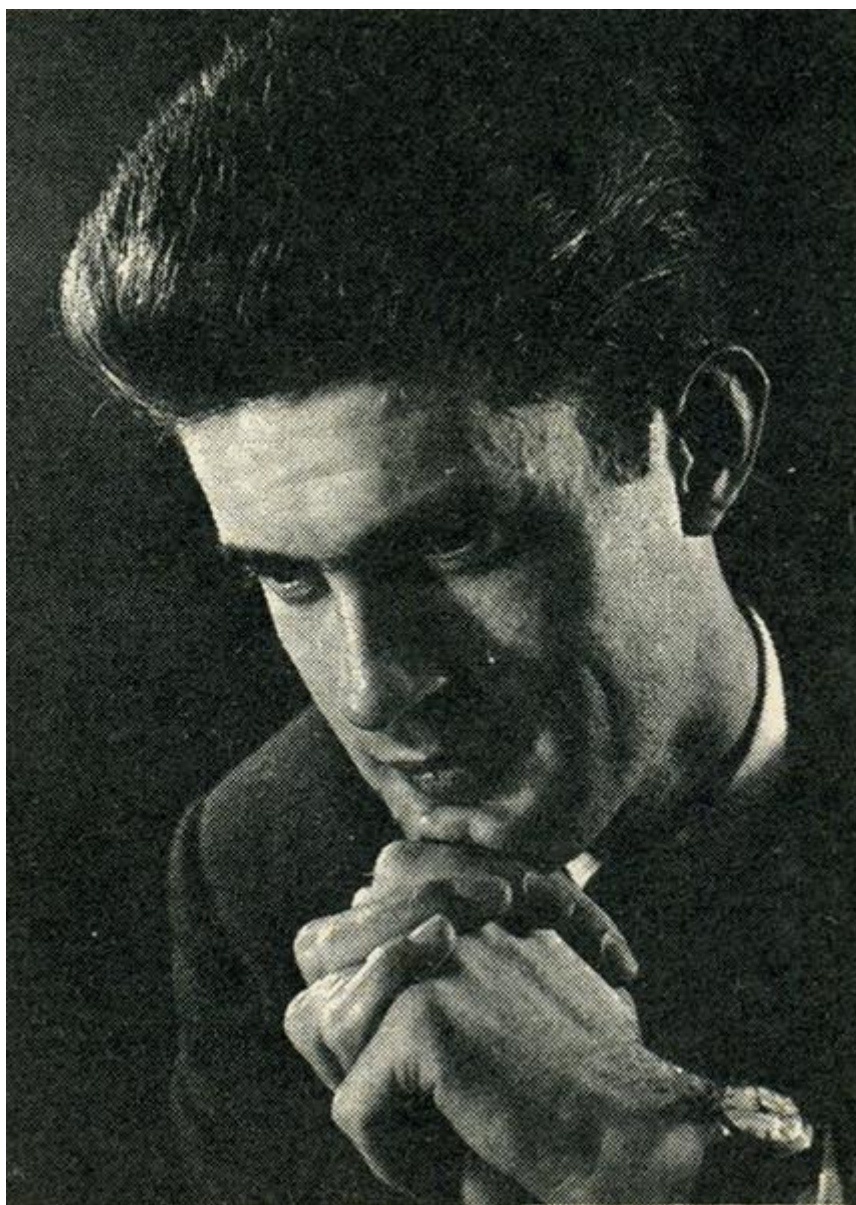
Viktória királynő márvány szobra a Windsori kastély előcsarnokában

forrás: <https://www.rct.uk/collection/35336/queen-victoria-1819-1901>

1881-ben a királynő állandó szobrászának nevezte ki, megkapta az angol állampolgárságot, és elnyerte a lovagi címet. Szobrászatot oktatott is, és számos külföldi akadémia tagja volt. 1890-ben hunyt el Londonban.

Az ajándékozó

Malcolm Binns angol zongoraművész (1936) a londoni Royal College of Music-ban végezte tanulmányait. Már tanulmányai alatt számos kitüntetésben részesült. 1957-ben debütált a londoni Wigmore Hall-ban. 1960-tól rendszeresen lépett fel Londonban zongoraművészként az összes angol zenekarral, majd a Royal College of Music tanára lett. Az angol zongorairodalom jeles előadóművészeként tartja számon, a Londoni Filharmonikus Zenekarral 1962-től minden évben koncertezett.

Számos zenekarral és világhírű karmesterrel dolgozott együtt, többek között Pierre Boulez, Adrian Boult, Doráti Antal, Bernard Haitink és Simon Rattle vezénylete alatt játszott. Koncertjeit gyakran közvetítették, és sok lemezt adott ki. Több angol zeneszerző művét adta elő a Royal Albert Hallban, köztük Britten zongoraversenyét is.

Ő mutatta be Angliában Prokofjev 4. zongoraversenyét, és ő vette fel először Beethoven zongoraszonátáit eredeti hangszereken. A historikus előadás híve volt, koncerteket adott eredeti 18. és 19. századi hangszereken, ahol igyekezett előadásának stílusát a hangszerek adottságaihoz alakítani. Felvette Chopin összes etüdjét és Ljapunov Transzcendens etüdjait. Számos zongoraversenyt is megörökített, köztük Liszt A-dúr zongoraversenyét, és olyan ritkaságokat is, mint Balakirev, Rimszkij-Korszakov Cézár Franck versenyműveit. Egyik legkedvesebb felvétele maradt Liszt A-dúr zongoraversenye egy 1962-es előadásról, az eredeti koncert a Royal Albert Hallban hangzott el 1962. augusztus 6-án, a BBC szimfonikus zenekart Malcolm Sargent vezényelte.

Malcolm Binns, (a fotók saját tulajdonból)

Domokos Zsuzsanna